

Druhé čtení „zákona o divočině“ z pera Hnutí Duha

Poslanci navrhuji změny v novele zákona o národních parcích

5.5.2016 11:29

Bývalý ministr životního prostředí Ladislav Miko podpořil doplnění záruk pro ochranu divočiny i regulaci výstavby

Poslanci včera večer otevřeli druhé kolo diskuse o vládní novele zákona o ochraně přírody a krajiny, která mění a zpřesňuje pravidla péče o všechny naše národní parky. Jednání však po několika vystoupeních přerušili.

Novela ministra životního prostředí Richarda Brabce (ANO) jde dobrým směrem, žádá si ale důležitá doplnění i odstranění některých vážných hrozeb pro cennou krajinu našich národních parků. Upozornil na to poslanec Michal Kučera (TOP 09). Shrnuł také podstatu problému: *"Jedná se o to, zda ve druhém kole, které tady v současné sněmovně zažíváme (první kolo byl senátní návrh zákona o Šumavě, kdy to ti developeři prohráli), zvítězí developeři anebo ochrana přírody a krajiny. Jinými slovy, zda budeme mít na Šumavě lunapark a golfové hřiště a nějaká wellness centra, anebo zda tam budeme chránit divokou přírodu. A já tady stojím na straně těch, kteří chtějí Šumavu zachovat v jejím přírodním, přirozeném rozvoji."* [1]

Návrh zatím nezaručuje, že skutečně ochrání divokou přírodu v národních parcích. Umožňuje také rozprodej veřejných pozemků v zastavěných a zastavitelných územích obcí a následné spekulace s nimi. Stát se tak připravuje o klíčový nástroj, jak regulovat výstavbu v národních parcích.

Stěžejní pozměňovací návrhy, které mohou nedostatky vládní předlohy napravit, předkládá poslanec Jiří Junek (KDU-ČSL). Dnes na setkání s novináři je podpořili například bývalý ministr životního prostředí Ladislav Miko, předseda platformy Vědci pro Šumavu Jakub Hruška nebo ekologická organizace Hnutí DUHA, která se ochraně národních parků dlouhodobě věnuje.

Naopak poslanec Jan Zahradník (ODS) předložil změny, které popírají samotný smysl existence národních parků. Navrhuje například, aby byl vyškrtnut základní cíl národních parků, jímž je zajistit nerušený průběh přírodních dějů. Lesnická opatření chce provádět i v jejich nejcennějších přírodních zónách.

Bizarní návrh předkládá poslanec Petr Bendl (ODS), který chce zrušit předkupní právo státu k pozemkům v národních parcích, národních přírodních rezervacích a národních přírodních památkách. Návrh by v případě schválení pomohl spekulantům nebo developerům skoupit pozemky v nejpřísněji chráněných přírodních územích státu, které se jejich vlastníci rozhodli prodat.

Posláním národních parků je podle vládní novely zajistit nerušený průběh přírodních dějů na jejich převažující rozloze. Ze zákona ovšem není jasné, kdy bude toto území pro divočinu vyčleněno, zda do deseti let nebo třeba až v příštím století. Návrh poslance Jiřího Junka proto obsahuje lhůty, do kdy se tak má v každém NP stát, aby jejich zákonné posláním nebylo jen prázdnu deklarací. Takovou lhůtu obsahuje například zákon o

Národním parku Bavorský les či mnoha dalších německých národních parků.

Dále Junkův pozměňovací návrh obsahuje pojistku pro ochranu již dnes přísně chráněných nejcennějších míst národních parků. Uvádí totiž minimální rozlohu přírodní zóny pro každý národní park přímo v textu zákona, aby v budoucnu nemohla tato vzácná území svůj ochranný režim ztratit. Poslanec Jiří Junek navrhl také zcela zamezit rozprodeji veřejných pozemků v národních parcích.

Poslanecká sněmovna bude o návrzích [2] jednat znovu pravděpodobně na přelomu května a června.

Publikace *Ochrání zákon jedinečnou divokou přírodu národních parků?* [3], kterou dnes představilo Hnutí DUHA, představuje ve fotografiích nejcennější místa národních parků, která mohou být ohrožena, nebude-li zákon přímo uvádět minimální rozlohy přírodní zóny pro každý národní park.

Vládní novela také navrhuje v lesích mimo přírodní a přírodě blízkou zónu velmi nejasná pravidla, která umožňují i velkoplošné kácení lesů pod záminkou „boje“ s kůrovcem, a to i v perspektivních oblastech, jež mohou být do přírodní zóny zařazeny v budoucnu [4]. V tomto případě se úroveň ochrany proti dosavadnímu stavu zhoršuje [5].

Pozměňovací návrhy poslance Jiřího Junka (KDU-ČSL) požadují zejména:

- stanovit přímo v zákoně konkrétní termín převedení alespoň poloviny národního parku do zóny divoké přírody i minimální rozlohu této zóny (konkrétní čísla pro každý národní park jsou uvedena v příloze 1,
- zakázat rozprodej veřejných pozemků na celém území národních parků,
- povolit stavby ve volné krajině národních parků jen na základě výjimky udělené správou národního parku,
- umožnit další rozšiřování území obcí určených k zástavbě jen v naléhavých případech jiného veřejného zájmu výrazně převažujícího nad zájmem ochrany přírody a krajiny.

Pozměňovací návrhy poslance Jana Zahradníka (ODS) požadují zejména:

- vyškrtnout základní cíl národních parků zajistit nerušený průběh přírodních dějů na části jejich území,
- provádět lesnická opatření i v nejcennějších přírodních zónách národních parků.

Doc. RNDr. Ladislav Miko, Ph.D., zástupce generálního ředitele na Generálním ředitelství pro zdraví a bezpečnost potravin (DG SANTE) Evropské komise, bývalý ministr životního prostředí ČR, bývalý náměstek ředitele ČIŽP, řekl:

“Kde jinde už bychom měli chránit divokou přírodu a přírodní procesy, když ne v národních parcích? Alternativou je na ochranu divočiny rezignovat. To by ale bylo s ohledem na hodnoty, které představuje, velmi krátkozraké a nezodpovědné. Věda a zkušenosti z celého světa i z hustě osídlených oblastí Evropy jednoznačně prokazují, že divoká příroda je tou nejcennější dlouhodobou hodnotou. Je pro nás zcela nenahraditelným místem jako zdroj inspirace a informací, zdraví, spirituality, rekreace či vlastní i národní identity.”

"Tvrzení, že si nemůžeme dovolit takové nemateriální hodnoty zachovat ani na několika setinách rozlohy našeho státu, je absurdní. Mimo jiné také zcela opomíjí potřeby a požadavky miliónů našich občanů, kteří o ně stojí a mnohokrát to již dali politikům najevo. Politickou vůli by neměly tvořit jen peníze a krátkodobé zájmy. Proto věřím, že poslanci nakonec ochranu divoké přírody podpoří."

Mgr. Jiří Junek, poslanec za KDU-ČSL, řekl:

"Jedno vím jistě. Od národních parků očekávám, že co nejvíce ochrání přírodu před lidskou činností a tím ji dělají přitažlivou a zajímavou. Krajina a příroda národních parků má být jedinečná, má nám předvádět, co dokáže sama se sebou. My lidé pak do této krajiny máme co nejméně zasahovat a jen se s pokorou a tiše dívat a vnímat. Zároveň také vím, jak nechci, aby národní park vypadal. Nemá to být kulturní krajina plná sportovišť, rekreačních objektů, zábavních center. Krajina, z níž si každý může urvat svůj kus jen pro sebe."

Doc. RNDr. Jakub Hruška, CSc., předseda platformy Vědci pro Šumavu, řekl:

"Lesy v národních parcích nepotřebují neustálou lidskou péči, existovaly zde desetitisíce let před lesnictvím, a proto je třeba jim ponechat prostor pro samovolný vývoj. O lesích nemůžeme uvažovat v měřítku let ani svých krátkých lidských životů. Proto by v národních parcích neměl vůbec platit lesní zákon, který popisuje jen krátkodobé cíle ekonomického významu lesa. Národní parky by se také neměly stát největšími staveništi republiky, jak o tom bohužel hovoří nejnovější údaje ČSÚ. Vplývá z nich že, nejvyšší intenzita bytové výstavby je dnes na Šumavě."

MVDr. Jaromír Bláha, expert na ochranu lesů Hnutí DUHA, řekl:

"Novela jasně říká, že národní parky jsou tu proto, aby chránily divokou přírodu a nerušený průběh přírodních dějů na jejich převažujícím území. To je určitě dobře. Nerozumím ale, proč neříká do kdy, a zároveň umožňuje příštím ministrům, aby místa ponechaná divočině dokonce zmenšovali. Také je správné, že novela omezuje možnosti rozprodávat veřejné pozemky v národních parcích. Nechápu ale, proč by mělo být i nadále možné rozprodávat pozemky v zastavitelných územích obcí. Národní park by tam prodejem svých pozemků ztratil hlavní nástroj kontroly další zástavby. Budeme apelovat na poslance, aby přijali pozměňovací návrhy, které chtějí tyto chyby opravit a zajistit pro miliony návštěvníků národních parků zážitky z divočiny i malebné, harmonické krajiny."

Kontakt:

Jan Piňos, média a komunikace Hnutí DUHA, 731 465 279731 465 279,
jan.pinos@hnutiduha.cz

Poznámky:

[1] Celý záznam dnešní diskuse v poslanecké sněmovně začíná na stránce dole zde:
<http://www.psp.cz/eknih/2013ps/stenprot/044schuz/s044362.htm>

[2] Všechny dosud připravené pozměňovací návrhy poslanců jsou zde:
<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=501>

[3] <http://hnutiduha.cz/publikace/ochrani-zakon-jedinecnou-divokou-prirodu-narodnich-parku>

[4] <http://www.hnutiduha.cz/publikace/kolik-se-na-sumave-zachovalo-prirody> _

[5] Podle současné úpravy je možnost ustanovení lesního zákona o zásazích proti škůdcům použit v lesích na celém území národního parku pouze se souhlasem orgánu ochrany přírody. Součástí souhlasu jsou i podmínky provádění zásahů, které minimalizují negativní dopady zásahu (například těžby kůrovcem napadených stromů). Nový návrh ochranu zeslabuje – resp. omezuje na zónu přírodní a přírodě blízkou. V zóně soustředěné péče o přírodu naopak vyžaduje zasahování proti škůdcům podle lesního zákona platného v hospodářských lesích. Části této zóny mají ovšem v budoucnu přejít do zón přírodě blízkých nebo přírodních, proto by péče o ně neměla být svázaná lesním zákonem. To by neznamenovalo, že se v zónách soustředěné péče o přírodu proti kůrovci nezasahuje. O způsobu a míře zásahu by ale měl možnost rozhodovat orgán ochrany přírody, tedy příslušná správa parku.

Příloha: minimální rozloha pro divokou přírodu v jednotlivých národních parcích

Ministr Brabec (ANO): ANO, chci chránit divočinu.

Ministryně Šlechtová (ANO): NE, nechci

8.3.2016 13:22

Vláda zítra projedná Strategii ochrany biodiverzity .

Zítra vláda projedná dokument "Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky pro období 2016 - 2025". Tato strategie má zajistit ochranu rozmanitosti naší přírody. Opatření, která obsahuje, neodpovídají však vývoji vědeckých poznatků v ochraně přírody a už vůbec ne vývoji přírody samotné. Strategie se tak mýlí s očekáváním téměř tří čtvrtin obyvatel ČR, kteří chtějí chránit naši divočinu [1].

Ministerstvo životního prostředí navrhuje mezi priority péče o udržení a rozvíjení biologické rozmanitosti ČR ochranu vzácných druhů zvířat a rostlin včetně ochrany míst, kde se tyto vzácné druhy vyskytují. Zároveň požaduje i ochranu přírodních procesů, které dávají přírodě šanci vyrovnat se se změnami.

Ministerstvo pro místní rozvoj ovšem smetlo ochranu přírodních procesů a divočiny ze stolu. V rámci mezirezortního připomínkování tento důležitý pilíř ochrany biodiverzity požadovalo vyškrtnout. Vláda tak nejspíš přijme dokument obsahující jen bezzubou analýzu této problematiky bez jasných cílů [2].

Vláda by tak dala kvalitnější ochraně naší divočiny červenou. Přitom ochrana přírodních procesů je v rámci celoevropsky přijaté koncepce ochrany biodiverzity považována za velmi významnou součást ochrany přírody. Např. německá (2007) i rakouská (2014) Strategie na ochranu biodiverzity obsahují konkrétní cíle v ochraně přírodních procesů. Obě země chtějí do roku 2020 na 2 % území ponechat přírodě volnou ruku, aby zde mohly probíhat nerušené přírodní procesy [3].

Divočina dnes zaujímá v České republice pouze 0,3 % celkové plochy státu. Hnutí DUHA navrhuje, aby se tato plocha výhledově zdesetinásobila. Z nedávného výzkumu Masarykovy univerzity navíc vyplynulo, že 71 % obyvatel ČR chce chránit divokou přírodu [1]. V průzkumu se také největší skupina lidí vyslovila pro to, aby divoké přírodě byl ponechán větší prostor. Za největší hrozby pro zachování divoké přírody považují lidé nešetrnou těžbu dřeva a zástavbu.

Právě území s divokou přírodou jsou klíčovou podmínkou pro život mnoha vzácných rostlin a živočichů, jako jsou vracející se ryši či vlci. Divočina je ovšem také zdrojem hlubokých zážitků pro návštěvníky i příležitost pro trvale udržitelný ekonomický rozvoj místních obcí a jejich obyvatele [4]. Prožít u nás divočinu mohou lidé například v pralesích, v okolí rašelinišť či v divokých skalních městech. V každém z našich národních parků nebo v národních přírodních rezervacích jsou místa vyčleněná výhradně divoké přírodě.

Eliška Vozníková, vedoucí programu Krajina Hnutí DUHA, řekla:

„Zítřka vláda projedná strategii ochrany biologické rozmanitosti. Bohužel ministryně Šlechtová smetla ze stolu důležitou část návrhu svého stranického kolegy Brabce, který dokument předkládá. Ačkoli v Evropě je ochrana přírodních procesů a divočiny samozřejmostí, paní ministryně požadovala v mezirezortních připomínkách tuto důležitou část ochrany biodiverzity vyškrtnout.“

„Bohužel ubývá území, kde může divočina existovat vedle člověka, kde mohou nerušeně žít vzácné rostliny a živočichové. Divoká místa, která jsou ponechána jen sama sobě a obdivu ohleduplných návštěvníků, máme i u nás. Tisíciletá rašeliniště, pralesy v národních parcích či volně tekoucí řeky, které si mohou vybírat svoji cestu. To jsou přesně ta místa, která by měla strategie ochrany biologické rozmanitosti brát v potaz, ale nebere.“

“Podle průzkumů si Češi a Češky cení divočiny a chtějí ji více. Nyní jsou však přírodnímu vývoji ponechány pouhé tři desetiny procenta naší krajiny. Toto území by se mohlo několikanásobně rozšířit ku prospěchu přírody i lidí. Díky podpoře Norských fondů teď s odborníky hledáme vhodná přírodní území, kde v budoucnu dostane přednost divočina. Zároveň se otevře k poznání ohleduplným návštěvníkům. Budeme tak mít několikaletý náskok před ministerstvem životního prostředí, které s hledáním divočiny ještě ani nezačalo.“

Kontakt: Jan Piňos, média a komunikace Hnutí DUHA, 731 465 279, jan.pinos@hnutiduha.cz

Poznámky:

[1] <http://hnutiduha.cz/aktualne/71-cechu-chce-chronit-divocinu>

[2] Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky pro období 2016 - 2025, znění cílů se vztahem k ochraně přírodních procesů v části “Cíl 2.4: Přírodní stanoviště”

Dílčí cíl	Opatření	Indikátor	Termín	Zdroje ověření	Gesce
2.4.4 Zajistit ochranu přírodních procesů	Analýza problematiky zahrnující definování vizi možného budoucího rozvoje vymezení oblastí samovolného vývoje přírodních procesů	Analýza obsažená v aktualizaci SPOPK	2017	Zpracovaná analýza	MŽP ve spolupráci s MZe
	Prověření reálných možností uplatnění konceptu rozvoje plošně významných území ponechaných přírodním procesům v podmínkách ČR odbornou meziresortní diskusí	Analytický dokument s doporučením dalšího postupu	2022	Analytický dokument přístupný veřejnosti	MŽP ve spolupráci s MD, MMR, MPO, MO a MZe

[3] Německá Strategie ochrany biologické rozmanitosti:

http://www.biologischevielfalt.de/fileadmin/NBS/documents/Veroeffentlichungen/BMU_Natio_Strategie_en_bf.pdf

Rakouská Strategie ochrany biologické rozmanitosti:

http://www.oeaw.ac.at/kioes/allgemein_docs/biodiv2020_en.pdf

[4] Divoká příroda má nejen ekologickou hodnotu, je také je silným zážitkem pro návštěvníky a má blahodárné účinky na psychickou pohodu a duševní zdraví. Podstatný je i její ekonomický význam. Je magnetem pro turisty a přináší tak peníze místním lidem. Proto především v západní Evropě sílí hlasy po větším území pro divokou přírodu. Například v Německu to požadují podle průzkumů dvě třetiny obyvatel. Její rozšiřování podpořil i Evropský parlament a řada evropských nevládních organizací.